

Oponentní posudek disertační práce

Doktorand: Mgr. Antonín Tým

Název práce: Překážky a příležitosti implementace principů udržitelného rozvoje v pozemní dopravě v České republice

Školitel: prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc.

Škola: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd

Na základě výzvy nadepsané školy předkládám posudek disertační práce takto:

Disertační práce je členěna do šesti číslovaných kapitol v členění, které je obvyklé pro tento typ práce.

V úvodní části jsou nejdříve obsažena a komentována základní statistická data o dopravě v Evropě. Data jsou interpretována a uváděna do kontextu. Jsou zde též popsány negativní vlivy dopravy. Pro následný text disertační práce je důležitá část úvodu zabývající se aktéry jakožto faktory změn v politice, popsány jsou inkrementální a paradigmatické přístupy k analýze změn. Úvodní kapitola je zakončena stanovením cílů, výzkumných otázek a přínosů disertační práce. Zde bych si dovilil snad jen drobnou připomínku k absenci jasně vyjádřeného smyslu celé práce. Jde o poměrně častý jev u prací tohoto druhu, tzn., chybí jasně vyjádřená odpověď na otázku „Proč práce vznikla?“ nebo „Jak se implementací výsledků prácelepší situace v...?“. Odpovědi na tyto otázky jsou sice v práci implicitně obsaženy, ale mám za to, že jejich jasnější vyjádření by nebylo zbytečné. Výzkumné otázky, které si autor položil, jsou formulovány jasně a směřují k naplnění cílů disertační práce. Jako celek hodnotím úvodní část jako solidní východisko pro zpracování disertační práce.

Druhá kapitola se věnuje teoretickým východiskům disertační práce, a to jak z hlediska teoretických přístupů k analýze dynamiky veřejné politiky, tak vymezení pojmů udržitelný rozvoj, udržitelná doprava a bariéry udržitelného rozvoje. V této kapitole je též provedeno vymezení zkoumaného problému. Jsou zde obdobně jako v úvodu citována a analyzována statistická data. Závěry jsou vesměs přiléhavé, byť se v řadě případů obtížněji odlišuje, zda jsou autorovým přínosem nebo jen přepisem z citované literatury. Určitou pochybnost mám o tvrzení, že se zvýšila chuť Čechů cestovat na delší vzdálenosti po silnici (str. 71 poslední odstavec). Krom toho, že zde není uvedeno, co se myslí pojmem „delší vzdálenost“, citovaná data tento názor nepodporují, mluví pouze o celkovém nárůstu dopravy v ČR a o distribuci mezi individuální automobilovou dopravou (IAD) a ostatními druhy dopravy a navíc se směřuje pojem IAD s pojmem „cestování po silnici“.

Třetí kapitola shrnuje uplatněné metody. Jako základní použitá metoda je zde představena Q-metoda kombinující kvalitativní a kvantitativní přístupy. K této části nemám zásadní připomínky, považuji ji za standardně zpracovanou. Možná část věnovaná strukturovanému rozhovoru by mohla být více rozpracovaná.

Ve čtvrté kapitole je rozebírána dopravní politika v různých obdobích po roce 1989 a základní trendy vývoje dopravy. Autor zde formuluje vlastní názory a kriticky hodnotí. Některá z hodnocení však nepůsobí uceleně, např. tvrzení, že zásadním problémem městské hromadné dopravy je první a

poslední míle (str. 96). Problém „poslední míle“ je totiž podle našich výzkumů mnohem palčivější u vlakové dopravy. U dopravy městské, zvláště ve městech s vlastním dopravním podnikem, převažují problémy zcela jiné. Zajímavé je porovnání parametrů priorit dopravních politik ve dvou po sobě následujících obdobích.

Pátá kapitola se věnuje analýze dopravní politiky ČR z pohledu aktérů. Je zde popsán způsob výběru výroků, výběru účastníků, třídění a jsou popsány výstupy. K výzkumu bylo osloveno celkem 40 aktérů, ale prakticky se jej zúčastnilo 34 z nich. S přihlédnutím ke kvalitativnímu aspektu vyhodnocení nevidím tento nízký počet respondentů jako nepřijatelný, ale procentuální zastoupení respondentů podle jejich zastoupení v typech organizací shledávám jako zbytečný či matoucí, neboť navozuje dojem jakési reprezentativnosti. O tu ale v žádném případě nejde. V další části kapitoly jsou shrnuty výsledky faktorových skóre 47 výroků a je provedena interpretace, a to jak v tabulkové podobě faktorového pole s číselným vyjádřením, tak textovým vyhodnocením pro čtyři faktory. Následuje vyhodnocení strukturovaného rozhovoru. Pátou kapitolu považuji za velmi dobře zpracovanou, je z ní patrná snaha o získání uceleného pohledu na zkoumanou problematiku.

V šesté kapitole jsou shrnuty závěry provedeného výzkumu. Za zajímavý závěr lze považovat, že aktéři (respondenti) za největší problém dopravy považují její nekonceptnost. Zde ale znovu upozorňuji na skutečnost, že identifikace „největšího problému“ vychází z nereprezentativního vzorku, tzn., že nelze přeceňovat zjištěné pořadí důležitosti problémů. I další závěry, například ty vztahující se k postojům k udržitelné mobilitě, považuji za povzbudivé, neboť ukazují, že jednotliví aktéři bez rozdílů názorových koalic považují nutnost udržitelné dopravy za důležitou, byť ji jednotlivé názorové koalice chápou odlišně, avšak nikoli protichůdně.

Z formálního hlediska považuji práci za přiměřeně strukturovanou s poměrně málem překlepů. Protože mi nejsou známy předpisy fakulty k formální úpravě disertačních prací, formě citací, seznamům obrázků, tabulek apod., nebudu se k práci z tohoto hlediska vyjadřovat.

Jako celek považuji disertační práci za kvalitní, vytknuté nedostatky nepovažuji za fatální a chápu je spíše jako určitou radu pro další, jistě úspěšnou vědeckou práci doktoranda. Disertační práce obsahuje nové poznatky, které by si zasloužily publikování nejen ve vědeckých časopisech, jak předpokládám, bylo již učiněno, ale i ve formě uživatelské aktéry, kteří ovlivňují tvorbu a naplňování dopravní politiky České republiky. Jen tak se zcela naplní účel práce, kterým krom přínosu pro vědní obor podle mého názoru je, minimalizovat překážky a využít příležitosti implementace principů udržitelného rozvoje v pozemní dopravě v České republice.

V souladu s výše uvedeným kladným hodnocením konstatuji, že předložená disertační práce splňuje veškeré požadavky, které jsou kladeny na tento typ práce, autor prokázal schopnost samostatné tvůrčí práce, neshledal jsem žádný náznak plagiátorství, a proto doporučuji disertační práci k obhajobě.

V Brně dne 16. září 2015

prof. Karel Pospíšil, Ph.D., LL.M.